

28.5.2024

JulkICT

Ensisijaisesti digitaalisen viranomaisviestinnän edistämishjelman ohjausryhmä

Aika Tiistai 28.5.2024 klo 14.00-16.00

Paikka Microsoft Teams -kokous

Osallistujat	Jarkko Levasma Katja Väänänen Saku Airosmaa Maaria Bäckblom Tiina Etelämäki Petri Pipatti Pirjo Huttunen Tomi Ståhl Timo Kaartosalmi Marko J. Jalkanen Elisa Kettunen Artem Kuosti Tiina Kuoppa Timo Makkonen Ari Ylinärä Petteri Ohvo Timo Salovaara Kirsi Marttinen Anita Hahl-Weckström Maija Valta Antti Vertanen Teemupekka Virtanen	ICT-johtaja, valtiovarainministeriö (pj) tietohallintoneuvos, valtiovarainministeriö (varapj) ylijohtaja, Verohallinto johtava asiantuntija, Traficom johtava asiantuntija, Vanhustyön keskusliitto ry ylitarkastaja, Poliisihallitus (varaj) IT-kumppanuus-palveluiden päällikkö, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue johtava asiantuntija, Kansaneläkelaitos, (varaj) tietoturvajohdaja, Puolustusvoimat, Pääesikunta suunnittelija, Puolustusvoimat, Pääesikunta(varaj) kehittämispäällikkö, Suomen Kuntaliitto ohjelmapäällikkö, Moniheli ry erityisasiantuntija, opetus- ja kulttuuriministeriö yksikönpäällikkö, oikeusministeriö kehittämispäällikkö, Oulun kaupunki (varaj) kehittämispäällikkö, työ- ja elinkeinoministeriö ylijohtaja, Digi- ja väestötietovirasto erityisasiantuntija, SOSTE ry erityisasiantuntija, SOSTE ry (varaj) hankejohtaja, Pohjois-Karjalan hyvinvointialue tietohallintojohtaja, maa- ja metsätalousministeriö erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö
Asiantuntijat	Kari Hämäläinen Niklas Vainio Annette Hotari Maria Juka-Lahdenperä Emilia Laitala Santtu Viiman Niko Ruostetsaari Päivi Anttila	erityisasiantuntija, oikeusministeriö lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö johtava asiantuntija, Digi- ja väestötietovirasto johtava asiantuntija, Digi- ja väestötietovirasto neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö hankekoordinaattori, valtiovarainministeriö (siht.)
Erikseen kutsuttuna	Perttu Landström Jeremias Virtanen	Solita Oy Solita Oy

Poissa	Antti Jussila Sasa Haavisto Tapio Matinmikko Ismo Parviainen Minna Bloigu	palvelujohtaja, Kansaneläkelaitos tietohallintopäällikkö, Poliisihallitus tietohallintojohtaja, Oulun kaupunki johtava asiantuntija, sisäministeriö johtava asiantuntija, sisäministeriö
--------	---	--

1. Kokouksen avaaminen ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Jarkko Levasma avasi kokouksen klo 14.00.

Päätösesitys: Hyväksytään kokouksen asialista.

Päätös: Hyväksyttiin.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (Liite 1)

Päätösesitys: Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja.

Päätös: Hyväksyttiin.

3. Ohjelman tilannekatsaus (Liite 2)

Esittelijä: Niko Ruostetsaari, VM

Tehdyt toimenpiteet:

- Ohjelma asetettu 27.3. lukien (-31.12.2027), tiedote julkaistu 8.4. ja avaustilaisuus järjestetty 23.4.
- Lainsäädäntöryhmä asetettu toimikaudelle 13.05.2024-31.03.2025.
- Yhteiskunnan uudistamisen ministeriryhmä on linjannut säädöstyön peruslinjauksista 17.5.
- Kolme pyöreän pöydän keskustelua aiheeseen ja alustavaan sääntelymalliin liittyen järjestetty (valtionhallinto, kunnat, hyvinvointialueet, kansalaisjärjestöt).
- Rahoituspäätökset Digi- ja väestötietoviraston toimeenpanohankkeelle sekä valtiovarainministeriön ja oikeusministeriön lainsäädäntötyöhön vuodelle 2024 myönnetty.

Tulevat toimenpiteet:

- Selvitys viranomaispostin toimittamisesta yksityisiin digipostipalveluihin, toimeksiantosopimus Solita Oy:n kanssa 30.9. saakka laadittu (asiakohta 5)
- Lainsäädäntöhankkeen eteneminen ja hallituksen esityksen valmistelu (asiakohta 4)
- DVV:n nykytilan analyysi ja sen pohjalta Digi- ja väestötietoviraston toimeenpanohankkeen projektoitavat toimenpiteet (asiakohta 6)

Merkittävimmät riskit:

- Lainsäädäntötyön aikataulu on huomattavan tiukka eikä liikkumavaraa juuri ole. Aikatauluriskin realisoituessa vaikutukset olisivat merkittävät ohjelman tavoitteiden viivästyessä tai jäämättä toteutumatta.
- Ohjelmasuunnitelmassa ollut valtionavustushaun toteuttaminen julkisen hallinnon organisaatioille Suomi.fi-viestien käyttöönottamiseksi ei ole toteutumassa toistaiseksi. Poisjääminen edellyttäisi muutostenhallintaa ohjausryhmässä ja näin ollen tulee käsiteltäväksi seuraavaan ohjausryhmään.
- Kielteinen asenneilmapiiri ensisijaisuuteen liittyen voi kasvattaa ensisijaisuuteen liittyvää toteuttamisriskiä. Lainsäädännön valmistelun osalta aikatauluriski eduskuntakäsittelyyn liittyen.

Käydyssä keskustelussa korostettiin, että aikatauluriski toteutuessaan on suuri ja pitää aikatauluun liittyvä riskitarkastelu kaikissa vaiheissa mukana.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

4. Säädosvalmistelun tilannekatsaus (Liite 3)

Esittelijä: Emilia Laitala, VM

Valtiovarainministeriö on asettanut lainsäädäntötyöryhmän valmistelemaan ensisijaisesti digitaalisen viranomaisviestinnän edistämishjelman tavoitteiden edellyttämiä lainsäädäntömuutoksia toimikaudelle 13.5.2024-31.3.2025.

Tavoitteena on, että tarvittavat lainsäädäntömuutokset tulisivat voimaan siten, että ne mahdollistavat digitaalisen viranomaisviestinnän ensisijaisuuden ja sitä kautta syntyvien kustannussäästöjen toteutumisen vuoden 2026 alusta lukien.

Lainsäädäntötyöryhmän tehtävänä on arvioida sähköistä tiedoksiantoa ja sähköistä viestinvälityspalvelua koskevaa sääntelykokonaisuutta siten, että sähköistä viranomaisviestintää lisätään merkittävästi nykyisestä ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Arvioinnissa on otettava huomioon mahdollisuus viranomaispostin lähettämiseen yksityisiin digipostipalveluihin ohjelmassa toteutettavan erillisen selvityksen mukaisesti. Lisäksi työryhmän on työssään huomioitava mahdolliset tarpeet muuttaa erityislainsäädäntöä.

Työryhmän on työnsä aikana kuultava ainakin vammais-, vanhus- ja maahanmuuttajajärjestöjä sekä yhdenvertaisuusvaltuutettua, vanhusasia-valtuutettua ja lapsiasiavaltuutettua sekä tarvittaessa muita viranomaisia, joiden tehtävään kuuluu yhdenvertaisuuden edistäminen. Lainsäädäntötyöryhmä on asettanut myös itsenäisesti toimivan alatyöryhmän oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädännön muutostarpeiden arviointia varten.

Yhteiskunnan uudistamisen ministeriryhmä linjasi 17.5.2024 kokouksessaan säädösvalmistelun peruslinjauksista seuraavasti:

1. Suomi.fi-tunnistamista käyttäville kansalaisille lähetetään jatkossa tiedoksiannot ensisijaisesti Suomi.fi-viesteihin
2. Kansalaisella olisi mahdollisuus poiketa sähköisten tiedoksiantojen vastaanottamisesta omalla ilmoituksellaan (ns. opt out -mekanismi).
3. Viranomaisten sähköisissä tiedoksiannoissa tulisi hyödyntää ensisijaisesti yhteisiä tukipalveluita. Viranomaisten käyttövelvoitteen laajentamista Suomi.fi-viestien hyödyntämiseen arvioidaan osana säädösvalmistelua.
 - Osana toimeenpanoa selvitetään mahdollisuuksia toimittaa viranomaisten tiedoksiannot myös yksityisiin viestinvälityspalveluihin. Linjaukset tehdään valtiovarainministeriön selvityksen pohjalta. Myös vaikutustenarvioinnista on muistio valmistelussa.

Parhaillaan lainsäädäntötyössä valmistellaan muistiota, joka toimii laadittavan hallituksen esityksen pohjana. Tavoitteena VM-OM yhteinen HE-luonnos valmis joulukuussa 2024, tammikuussa 2025 luonnos esiteltäväksi ohjausryhmälle ja helmi-maaliskuussa lausuntokierrokselle. Tavoitteena HE-luonnos kesäkuussa 2025 laintarkastukseen. Mikäli lainsäädännön arviointineuvosto ottaa esityksen käsiteltäväkseen, on tiedostettava yhden kuukauden lisäaika, mikä haastaa jatkovalmistelun aikataulua. Tavoitteena lähettää esitys eduskuntaan syysistuntokaudelle 2025 ja lait voimaan 2026. Lainvalmistelun aikataulu on tiukka ja pitää sisällään riskejä.

Keskustelussa tuotiin esille, miten poikkeusmenettelyn on määrä toimia ja tunnistettiin, että nykytilassa usein esimerkiksi ikäihmisten asioita hoitaa tämän puolesta läheinen ikäihmisen tunnistusvälineellä. Todettiin, että tilanne on huomioitu, mutta se edellyttää puolesta-asioinnin yleistymistä ja informaatio-ohjausta oikeisiin puolesta-asioinnin menettelytapoihin. Keskustelussa myös tiedusteltiin todisteellisen tiedoksiannon hyödyntämistä ja toimivuutta yksityisten digipostioperaattoreiden palveluissa, mitä tullaan valmistelun edetessä arvioimaan.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

5. Selvitys viranomaispostin toimittamisesta yksityisiin digipostipalveluihin (Liite 4)

Esittelijät: Perttu Landström ja Jeremias Virtanen, Solita Oy

Selvityksessä tarkastellaan mahdollisuuksia, hyötyjä ja haasteita koskien digitaalisen viranomaispostin toimittamista yksityisiin palveluihin. Tavoitteena on tuottaa tietoa päätöksenteon tueksi siitä, millaiset mallit kansallisesti olisivat

kaikista tarkoituksenmukaisimpia huomioiden hallitusohjelman kirjauksen kustannustehokkuudesta ja tavoitteen terveestä ja kilpailullisesta markkinasta digipostitoiminnan ympärillä. Selvityksessä myös arvioidaan lainsäädännön uudistamisen tarpeita suhteessa selvityksen pohjalta tunnistettuun tarkoituksenmukaiseen malliin tai malleihin. Selvitys pohjautuu haastatteluaineistoon sekä eri tausta-aineistoihin. Työn lopputuotoksena syntyy kuvaus skenaariovaihtoehdoista ja vertailuista, sidosryhmien tarpeista ja skenaarioiden soveltuvuudesta kansalliseen toimintaan sekä skenaariokohtainen kustannushyötyanalyysi.

Selvitys etenee suunnitelman mukaisesti. Haastattelujen ensimmäisessä vaiheessa on keskitytty yritysten ja verrokkimaiden ymmärrykseen sekä Digi- ja väestötietoviraston haastatteluun. Näiden jälkeen haastateltavana on otanta keskeisistä kunnista, hyvinvointialueista ja valtionhallinnon viranomaisista.

Keskustelussa nostettiin esille vastuukysymykset häiriö- ja poikkeustilanteissa, joita on syytä selvityksessä edelleen arvioida tarkemmin. Todettiin, että selvitystyössä tulee edelleen koota ymmärrystä eri mallien (Tanska, Norja, Ruotsi, Hollanti) kustannuksista ja hyödyistä, jotta malleja voi kvantitatiivisesti arvioida. Todettiin myös, että selvityksessä tulisi käsitellä mahdollisuuksien mukaan asiakastyytyväisyyden näkökulmaa. Myös tiedoksiantojen salassapitovelvollisuus tulisi huomioida selvitystyössä.

Päätös: Merkittiin tiedoksi. Ehdotettiin selvittäväksi vastuukysymyksiä tarkemmin mm. haastatteleamalla Tanskan viranomaisia. Täydennetään mallien arviointia kustannusvaikuttavuuteen liittyvillä aineistoilla.

6. DVV:n toimeenpanohankkeen nykytilan analyysin valmistelu (Liite 5)

Esittelijä: Annette Hotari, DVV

Toimeenpanohankkeen rahoitus vuodelle 2024 on myönnetty ja Digi- ja väestötietoviraston hanke on asetettu 10.5.2024. Kesään mennessä tuotetaan tarkennettu ensisijaisesti digitaalisen viranomaisviestinnän nykytilan analyysi. Syksyllä työ painottuu hankkeen tarkempaan suunnitteluun ja projektointiin, sidosryhmätyöskentelyyn sekä teknisten ja toiminnallisten ominaisuuksien kehittämiseen siltä osin, kuin sitä on mahdollista tehdä riippumatta myöhemmin vuoden 2024 aikana selkiytyvästä lainsäädännön linjasta ja vaikutuksista kehittämiseen. Alustava ajankohta hankkeen aloitustilaisuudelle 23.8. kl. 9–10.30.

Toimeenpanohankkeen tavoitteena on varmistaa ohjelmalle asetettujen tuottavuustavoitteiden saavuttaminen. Digi- ja väestötietoviraston tulee varmistaa, että Suomi.fi-viestit tukee teknisesti ja toiminnallisesti lainsäädännön tavoitteita,

julkisen hallinnon organisaatiot ovat tietoisia muutoksesta ja hyödyntävät Suomi.fi-viestejä tarkoituksenmukaisesti, kansalaiset ovat tietoisia muutoksesta, sekä kansalaisten tuen ja neuvonnan tarpeet on ennakoitu ja ratkaistu tarkoituksenmukaisesti

Ennen toimenpiteitä keskeistä selvittää:

1. Minkä organisaatioiden Suomi.fi-viesteihin siirtymisessä olisi suurin potentiaali saavutettavien säästöjen näkökulmasta ja miten nämä organisaatiot saadaan hyödyntämään Suomi.fi-viestejä?
2. Mitkä tekijät vaikuttavat siihen, että mahdollisimman moni kansalainen saataisiin sitoutumaan Suomi.fi-viestien käyttäjäksi?

Olemassa olevan tiedon jäsentämisessä on käytetty käyttäytymiseen vaikuttavien tekijöiden kuvaamisessa hyödynnettävää COM-B-mallia. Malli erottelee käyttäytymiseen vaikuttavat tekijät kyvykkyyteen (capability), motivaatioon (motivation) ja tilaisuuksiin (opportunity). Jotta tavoiteltu käyttäytyminen toteutuisi, tulisi kaikkien näiden osa-alueiden toteutua riittävällä tavalla.

Suomi.fi-palvelujen ehdotuksesta strategisista tavoitteista ja niihin pyydetyistä lausunnoista on nostettavissa selkeitä Suomi.fi-viestien kehittämistä ja digitaalista ensisijaisuutta koskevia huomioita. Noin 20 % lausunnonantajista teki suoraan Suomi.fi-viesteihin liittyviä huomioita, ja noin 60 % Suomi.fi-palvelukokonaisuuteen liittyviä huomioita, joiden voidaan nähdä koskevan suoraan myös Suomi.fi-viestien kehitystä.

Keskustelussa tuotiin esille, että Kuntaliitolla on meneillään kolmen vuoden välein toteutettava kuntien digitalisaatiokartoitus -kysely, jossa kysytään mm. Suomi.fi-viesteistä. Kyselyn tulokset tuodaan tiedoksi ohjausryhmälle niiden valmistuttua.

Päätös: Merkittiin tiedoksi. Kuntaliiton kyselyn tulokset tuodaan ohjausryhmän tietoon niiden valmistuttua.

7. Muut asiat

Jäsenmuutokset ohjausryhmässä (Liite 6)

Ohjausryhmän kokousten seuraavat ajankohdat:

- 29.8. klo 12–14
- 12.11. klo 9–11
- 29.1. klo 14–16

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Jarkko Levasma päätti kokouksen klo 15.50.

Liitteet

Liite 1 Edellisen kokouksen pöytäkirja (9.4.)

Liite 2 Ohjelman tilannekatsaus

Liite 3 Säädosvalmistelun tilannekatsaus

Liite 4 Selvitys viranomaispostin toimittamisesta yksityisiin digipostipalveluihin

Liite 5 DVV:n toimeenpanohankkeen nykytilan analyysin valmistelu

Liite 6 Jäsenmuutokset ohjausryhmässä